

Příliš mnoho nezaměstnaných

Článek Respektu - 13/05

RUBRIKA: Ekonomika, strana: 8

Příliš mnoho nezaměstnaných

Počet lidí bez práce je v Německu nejvyšší od nástupu Hitlera k moci. Změna sociálního systému, tzv. Hartz IV, zklamala, a země tak stojí před druhým kolem reformem.

Pojmy Hartz IV a Nezaměstnanecká podpora II jsou synonyma pro zatím nejzávažnější reformu sociálního systému v Německu, která vstoupila v platnost od 1. ledna 2005. Co se změnilo? Především se snížila dosud vyplácená tzv. pomoc v nezaměstnanosti na úroveň sociálních dávek – všichni po roce nebo dvou nezaměstnanosti pobírají stejné měsíční sociální minimum. Cílem bylo donutit dlouhodobě nezaměstnané pracovat. Hrozí však, že reforma úspěšná nebude.

Hartzova

reforma

V Německu od Nového roku platí povinnost přijmout jakoukoli nabídnutou práci bez ohledu na kvalifikaci, pod hrozbou krácení dávek. Byla zrušena hranice 16 hodin týdně, po jejímž překročení ztratil člověk dávky v nezaměstnanosti. Dnes příjemce nezaměstnanecké podpory může pracovat neomezeně dlouhou dobu, ale smí si z měsíční výplaty 400 eur nechat jen patnáct procent (pak v dalším rozmezí výplaty 30 procent a pak opět jen 15 procent). Zbytek musí odevzdat státu. Nově jsou zavedeny takzvané jedno až dvoueurové práce. To znamená, že lidé, kteří pracují 30 hodin týdně nejvýše po jeden rok ve veřejně prospěšných podnicích, například v domovech důchodců, charitativních organizacích, při uklízení ulic a v zaměstnáních od okresních a městských úřadů. Výplatu si smějí ponechat celou, aniž ztratí nárok na dávky. Ale ani těchto míst není dostatek. Například přibližně milionový Mnichov vytvořil zatím pro 74 tisíc dlouhodobě nezaměstnaných 170 jednoeurových míst a do konce roku mají přibýt pouhé dvě stovky. Spolková vláda přesto počítá se 600 000 takovými místy v celém státě ještě letos a domnívá se, že podniky nakonec tyto síly regulérně zaměstnají za běžnou tarifní mzdu. Existuje ale spíše možnost, že tito jednoeuroví pracující vytlačí běžné zaměstnance v sociálních službách. Je totiž výhodnější zaměstnávat tyto pracovní síly místo regulérních zaměstnanců, kteří berou vyšší, tarifní mzdu a je za ně třeba navíc platit sociální a nemocenské pojištění. Jednoeuroví zaměstnanci podnik nic nestojí, jejich plat hradí stát, a jsou již pojištěni. Tento trend podporuje i to, že charitativním a pečovatelským organizacím, například domovům důchodců, byly s poukazem na využití oněch jedno až dvoueurových zaměstnanců citelně sníženy státní i obecní příspěvky.

Neradostné

výhledy

Ministr hospodářství a hlavní vládní obhájce reformy Wolfgang Clement počítal s tím, že novou Nezaměstnaneckou podporu II dostane kvůli velmi zpřísněným kritériím na rodinný příjem a majetek jen asi 73% dlouhodobě nezaměstnaných. Ve skutečnosti je to téměř 85% z nich. A místo snížení se celkový počet nezaměstnaných zvýšil. Oficiálně je bez práce 5,2 milionu lidí. K nim je ale podle různých odhadů třeba připočítat ještě další jeden až tři miliony lidí. Nezaměstnanost je totiž uměle snižována – například kdo se zúčastní přeškolení, podepíše v 58 letech závazek, že se zřídka do důchodu zprostředkování pracovním úřadem, nebo koho pošle pracovní úřad do určitého podniku, aby se tam ucházel o místo, aniž je dostane, kdo je nemocný, ten automaticky vypadáva ze statistiky nezaměstnaných, ačkoli i nadále pobírá nezaměstnanecké dávky.

Hlavní problém je v nedostatku volných míst. Na miliony nezaměstnaných je jich oficiálně 260 tisíc. Počet volných míst je ve skutečnosti dvojnásobný, ale podniky povinnost hlásit volná místa nedodržují. Chtějí se tak vyhnout tomu, aby musely odmítat velká množství uchazečů – na jedno volné místo se totiž zpravidla hlásí více než tisíc zájemců a to stojí podnik jen na poštovním za vrácení dokladů tisícovce odmítnutých uchazečů 1440 eur. Výhled je neradostný. Poslední prognózy v německém tisku hovoří, i se zahrnutím vlivu reformy Hartz IV, o nepodstatném poklesu nezaměstnanosti v Německu do roku 2009 a o jejím pouze třetinovém snížení kolem roku 2015. Hartz IV měl také pomoci německému státu ušetřit alespoň jednu miliardu eur ročně. Odhady ekonomů v seriózních německých listech, například Frankfurter Allgemeine Zeitung, však hovoří

spíše o ztrátě 4 až 6,4 miliardy eur ročně.

Kolektivní

brzda

Proč Hartz IV nezabírá? Reforma přichází v nevhodnou dobu a trh práce je v Německu nepružný. Propouštění zaměstnanců je drahé kvůli odstupnému ve výši několika měsíčních, ba i ročních platů stanovenému v kolektivních smlouvách. Podniky tak nemohou najmout pracovníky například pouze pro jednu konkrétní zakázku. Dalším reformním krokem má být proto Hartz V, ve kterém mají být postupně likvidovány kolektivní smlouvy brzdící mobilitu pracovních sil. Zda se to povede, je zatím nejisté.

Autor je redaktorem časopisu www.cs-magazin.com.

Tomáš Krystlík